

RAADSINFORMATIEBRIEF

17R.00752

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 19 september 2017

Portefeuillehouder(s) : burgemeester

Portefeuille(s) : regionale samenwerking

Contactpersoon : S. Haverkamp

Tel.nr. : 8209

E-mailadres : haverkamp.symke@woerden.nl

Onderwerp:

Strategie regionale samenwerking

Kennisnemen van:

n.v.t.

Inleiding:

In een wereld van toenemende mobiliteit, technologische ontwikkelingen, en connectiviteit (toename van verwevenheid van systemen), is regionale samenwerking voor een lokale overheid noodzakelijk. Daarbij vragen ook 'oude' vraagstukken een aanpak die de schaal van Woerden overstijgt. Bodemdaling, een gevolg van de ontginningen die tussen ruwweg de 10^e en de 13^e eeuw hebben plaatsgevonden, speelt in het hele Groene Hart en bij een lobby naar provincie of Rijk legt een enkele gemeente minder gewicht in de schaal. Kennisdeling vindt gemakkelijker plaats als sommige netwerken duurzaam zijn en niet slechts afhankelijk van persoonlijke contacten. Gegeven deze noodzaak tot samenwerking moeten er keuzes worden gemaakt over de doelen die met samenwerking worden nagestreefd. Deze rib heeft als doel u te informeren over de strategie van de gemeente Woerden met regionale samenwerking.

Met de strategische ontwikkelingen bij de twee belangrijkste samenwerkingsverbanden van Woerden, is het een goed moment met deze rib aan nr. P064 van de lange termijn agenda te voldoen. Voor de U10 wordt u een besluit gevraagd omtrent het vaststellen van de Ruimtelijk Economische Koers (REK), de strategische agenda tot 2040 van de U10 voor de regio Utrecht (17r.00703). In het samenwerkingsverband Alphen – Gouda - Woerden (AGW) wordt ambtelijk gewerkt om een bestuurlijk commitment van de provincie Zuid-Holland van 1,53 miljoen voor projecten in deze regio uit te werken (rib 17r.00739).

Visie en Houding:

Aan een strategie ligt een visie ten grondslag. De kijk die men op de wereld heeft, is immers van invloed op de doelen die men wil bereiken. Zojuist werd bijvoorbeeld gesteld dat regionale samenwerking in het huidige tijdsgewricht noodzakelijk is. Daar kan een bepaalde grondhouding ten opzichte van regionale samenwerking bij horen, bijvoorbeeld 'we werken samen waar mogelijk, en werken alleen waar het moet'. Maar andere houdingen zijn evengoed mogelijk, bijvoorbeeld 'we werken samen alleen daar waar Woerden er direct aantoonbaar (financieel) gewin bij heeft en investeren niet per se in de duurzaamheid van de samenwerking'. Een keuze kan worden gemaakt welke grondhouding men bij Woerden vindt passen. Het college acht regionale samenwerking van belang. Woerden is één van de kernsteden van het Groene Hart en vanuit deze realisatie wil het college intensief samenwerken in dit gebied. Woerden kan hierbij bovendien een brug vormen tussen het Groene Hart en regio Utrecht (West). Er moet echter ook geconstateerd worden dat in de dagelijkse praktijk en organisatie een overkoepelende visie en gedeelde basishouding ten opzichte van regionale samenwerking ontbreekt. Het college deelt hiermee de observatie

van het agenderingsverzoek van het CDA: *'In de gemeenteraad spreken we regelmatig over regionale samenwerking... Echter, dat doen we veelal aan de hand van concrete voorbeelden... De afgelopen jaren hebben we nooit in zijn algemeenheid stilgestaan bij de wijze waarop de gemeente Woerden in de regio actief is, welke middelen zij daarvoor inzet en wat haar strategie hierbij is.'* Het college ondersteunt daarom het verzoek en gaat graag met u in commissievergadering het gesprek over visie en houding ten opzichte van regionale samenwerking aan.

Hierbij moet worden opgemerkt dat het vergroten van de grip op, integraliteit van en overzicht over de regionale samenwerking één van de aandachtspunten is van de organisatieontwikkeling in het kader van de verbetering van de strategische advisering aan het bestuur. Echter, een doorwrochte visie op en strategie van regionale samenwerking heeft een duidelijke samenhang met de visie op Woerden als geheel. De afspraken die regionaal bijvoorbeeld over woningbouw worden gemaakt of over opvang van vluchtelingen, hangen samen met de vraag of men Woerden ziet als een open samenleving of dat men Woerden liever autonoom laat ontwikkelen. De vigerende visie op Woerden, 'Visie 2022', is opgesteld in 2008. Sinds bijvoorbeeld de economische crisis bezien we de wereld echter met andere ogen. Het lijkt daarom tijd om een visie op regionale samenwerking te ontwikkelen in samenhang met een nieuwe visie op Woerden. Het college is van mening dat een dergelijk tijds- en middelen intensief traject het beste kan worden ingezet als de nieuwe politieke verhoudingen na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 zijn vastgesteld.

Dit neemt niet weg dat er strategische ontwikkelingen zijn bij de belangrijkste samenwerkingsverbanden en dat hier bredere observaties over kunnen worden gemaakt. In het agendaverzoek spreekt het CDA bovendien van een aantal samenwerkingsverbanden of partners. Daarom komen ook deze samenwerkingsverbanden aan bod. In lijn met het agendaverzoek worden specifieke Gemeenschappelijke Regelingen (bijvoorbeeld Ferm Werk of het Regionaal Historisch Centrum) niet afzonderlijk behandeld, noch de samenwerking met Oudewater.

Kernboodschap:

Voor regionale samenwerking geeft het college de voorkeur aan netwerksamenwerkingen waarbij er minimale kosten aan overhead worden besteed en een maximum aan autonomie bij de samenwerkende partners blijft bestaan. Hiermee loopt het college in de pas met de huidige trend op het gebied van regionale samenwerkingen. Dit geeft veel vrijheid en ruimte tot het verkennen van verschillende coalities. Bovendien kunnen hiermee bepaalde traditionele bestuurlijke grenzen worden overschreden. In het kader van de netwerksamenwerking AGW zal Woerden kunnen profiteren van subsidie van de provincie Zuid-Holland. Een risico van een netwerksamenwerking is dat bij een eventueel gebrek aan goede onderlinge communicatie de slagkracht navenant afneemt met de toegenomen vrijheid. Voor het college weegt dit nadeel echter niet op tegen de voordelen.

Woerden neemt deel aan twee netwerksamenwerkingen van belang. Dit zijn de U10 voor regio Utrecht en Alphen – Gouda – Woerden (AGW) voor het Groene Hart. Beide netwerksamenwerkingen bevinden zich in dezelfde fase. Hoewel binnen beide netwerksamenwerkingen vanaf het begin projecten zijn uitgevoerd, is er een traject geweest waarin gedeelde belangen zijn verkend en er een strategie is gemaakt. De Ruimtelijk Economische Koers, de strategie van de U10, ligt ter vaststelling aan u voor in de raadsvergadering van oktober (17r.00703). Met het bestuurlijk commitment van de Provincie Zuid-Holland voor de subsidie van 8 projecten van de agenda Gebiedsgerichte aanpak (rib 17r.00739), loopt AGW iets voor op de Uitvoeringsagenda van de REK. Gezien het verschil in schaalgrootte is dit niet verwonderlijk, aangezien het iets gemakkelijker afspraken maken is met minder partners. Na behandeling van deze twee netwerksamenwerkingen en EBU, volgt een paragraaf over de samenwerking met een aantal goede burens.

U10 en EBU

De visie die de REK uitdraagt, is dat de regio Utrecht zich wil ontwikkelen met de principes van *Healthy Urban Living*. De regio moet namelijk een aantrekkelijk vestigingsklimaat en ontmoetingsplaats bieden aan (jonge) hoogopgeleide professionals, kennisinstellingen en bedrijven om de huidige zeer sterke concurrentiepositie te behouden en verder uit te bouwen. Voor de REK betekent dit dat de regio zich richt op o.a. een duurzaam mobiliteitssysteem en duurzame herontwikkeling van het stedelijk gebied (groen), op de *health & life sciences* die in de regio sterk vertegenwoordigd zijn en op inclusiviteit (gezond) en op het

versterken van de koppeling tussen onderwijs en arbeidsmarkt en de doorontwikkeling van zakelijke dienstverlening (slim) (p.17). Voor een uitgebreidere behandeling van de REK verwijst het college u naar het raadsvoorstel.

De REK wordt, bij vaststelling door de colleges of raden, de strategie van de U10. Maar wat is de strategie van Woerden ten opzichte van de U10? Een vitale regio Utrecht is van groot belang voor de economie en werkgelegenheid van Woerden. Het college wil daarom de ontwikkeling van de regio en de U10 als instrument daarvoor ondersteunen. Een principe binnen de REK is om niet onderling de concurrentie aan te gaan, maar elk een eigen profiel te houden en te gunnen binnen de regio (complementariteitsprincipe). Het is daarom belangrijk het (economische) profiel van Woerden te verhelderen. Bouwstenen hiervan zouden onder andere kunnen bestaan uit 'ontmoetingsplaats voor belangenbehartiging', 'centrum van logistiek', '(metaal)maakindustrie' en 'recreatie in het Groene Hart'. De eerste activiteiten hiervoor worden op korte termijn op touw gezet. Daarbij onderzoekt het college of Woerden volgend jaar als volwaardig lid kan deelnemen aan de Bestuurstafel Mobiliteit. Dit is een strategische keus, omdat de ontwikkeling van toenemende mobiliteit in de regio Utrecht (in het kader van de Gebiedsverkenning Utrecht Oost) gevolgen zou kunnen hebben voor station Woerden, bijvoorbeeld op de aanwezige faciliteiten.

De Economic Board Utrecht (EBU) ondersteunt de U10 met economisch onderzoek en kennisdeling. De visie 'groen, gezond en slim' van de EBU is een belangrijke bouwsteen geweest bij het opstellen de REK. Het college is tevreden over de rol die de EBU speelt in economisch onderzoek en kennisdeling, maar de bijdrage die Woerden levert (51.000 euro per jaar), rechtvaardigt een meer directe betrokkenheid. De strategie van Woerden ten opzichte van de EBU is om hen ook financieel te betrekken bij uitvoering van projecten vanuit Woerden die op de Uitvoeringsagenda van de REK staan en bij onderdelen van het Economisch Actie Plan (samenwerking met het Platform Ondernemers Verenigingen Woerden). De EBU heeft in het visietraject voor ondernemers een lezing verzorgd en voor de zomer een kennissessie gehouden met stakeholders zoals het POVW. De EBU heeft toegezegd deze bijeenkomst op te volgen met meerdere bijeenkomsten na de zomer en het college zal de EBU daaraan houden.

Alphen – Gouda – Woerden

De strategische agenda van AGW is met u gedeeld in rib 17r.00739. Kort gesteld gaat het over de elementen bereikbaarheid, bodemdaling, werkgelegenheid, recreatie, wonen en energie. In de uitvoering van projecten van AGW hebben de laatste twee echter nog relatief weinig aandacht gekregen. Als we de activiteiten van Woerden in deze twee samenwerkingen (U10 en AGW) bezien, dan blijkt dat er thematisch overlap bestaat op (circulaire) economie en recreatie. Vooral nog zijn woningbouw, sociaal domein en duurzaamheid praktisch belegd bij de U10 en is bodemdaling een onderwerp voor AGW (hoewel er binnen de gebiedscommissie Utrecht West ook aandacht is voor bodemdaling). Maar wat is de strategie van Woerden ten opzichte van AGW? Er zit veel energie en slagkracht in deze samenwerking, die iets beperkter is dan de U10, en het college wil dit behouden en zo mogelijk vergroten. Daarom zet het college op volle kracht in op de samenwerking binnen AGW. Hierbij speelt ook dat één van de grootste uitdagingen en één van de grootste kansen voor Woerden, respectievelijk bodemdaling en kaas, worden gedeeld met het Groene Hart en nauwelijks met de U10. Het is van belang dat er aandacht wordt besteed aan het naast elkaar leggen van de strategische agenda van AGW en de U10, om een maximale synergie, voordeel voor Woerden en daarmee ook voordeel voor de regio te vinden.

Woerden heeft een strategische ligging binnen deze netwerksamenwerkingen. Door de deelname aan beide netwerken is Woerden in staat een brug tussen deze twee te vormen. De aandacht gaat hierbij in eerste instantie uit naar het leggen van contacten tussen AGW en de provincie Utrecht.

Lopikerwaard, Stichtse Vecht, Ronde Venen, Bodegraven-Reeuwijk, Nieuwkoop

In 2010 is gesproken met de gemeenten Lopik, Montfoort, Oudewater, IJsselstein en Woerden om te oriënteren op mogelijke samenwerkingsverbanden in de Lopikerwaard. Sindsdien werken we in verschillende verbanden en in verschillende samenstellingen met deze (en andere) gemeenten samen, bijvoorbeeld in het Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek/Lopikerwaard, Ferm Werk, het Regionaal Bureau Leerplicht, inkoop bureau Utrecht-West, Recreatieschap Stichtse Groenlanden, Omgevingsdienst Regio Utrecht, Gebiedscommissie Utrecht West en de regiobibliotheek Groene Hart, om er een aantal te noemen. Daarbij is er in 2013 verkend of met De Ronde Venen en Stichtse Vecht op het gebied van bedrijfsvoering kon worden samengewerkt. Na een quickscan is echter besloten dat er te weinig voordeel aan een bedrijfsmatige samenwerking te behalen viel. Hiervan bent u op de hoogte gesteld (13r.00206). Er

is echter niet een eigen samenwerkingsverband 'Lopikerwaard' met Woerden tot stand gekomen zoals dat wel met Alphen – regio Midden-Holland – Gouda of de U10 het geval is. Wel is het Platform de Utrechtse Waarden ontstaan, een samenwerking tussen Lopik, Montfoort, Oudewater en IJsselstein. Dit platform is voornemens om samen met het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden en met ondersteuning van de provincie een regiovisie 2018-2021 op te stellen om de invoer van de omgevingswet in deze gemeenten te faciliteren. Woerden overweegt of zij hieraan deel zal nemen. Vooralsnog blijven we met deze gemeenten op gedeelde belangen met gemeenschappelijk voordeel als goede burens samenwerken. Een fundamenteel verschil is echter dat er buiten deze specifieke samenwerkingen niet gezamenlijk wordt nagedacht over een strategie, uitvoeringsagenda of lobby, zoals dat binnen AGW en de U10 wel het geval is. Wel moet worden opgemerkt dat Bodegraven-Reeuwijk als onderdeel van de regio Midden-Holland betrokken is bij AGW en dat Stichtse Vecht onderdeel is van de U10.

Conclusie

De samenwerking met de 'goede burens' en vooral in AGW en U10 verband heeft een positief effect op Woerden. Dit is duidelijk aantoonbaar met bijvoorbeeld de subsidie van de provincie Zuid-Holland aan AGW. Ook levert samenwerking voordelen op capaciteit, bijvoorbeeld bij het opstellen van de huisvestingsverordening die in samenwerking tussen 16 gemeenten in U10 verband is opgesteld. Er zijn echter ook een aantal 'zachtere' voordelen voor Woerden, zoals kennisdeling, mobiliteit van medewerkers en extra lobbykracht. In de paragraaf 'samenwerking met andere gemeenten' van het raadsvoorstel vaststelling REK, worden deze voordelen in meer detail beschreven. Afgezien van de directe belangen voor Woerden binnen de samenwerkingsverbanden, heeft Woerden ook een belang bij een vitale regio Utrecht en Groene Hart. Het ligt voor de hand dat bijvoorbeeld Woerdense bedrijven in de bouwnijverheid en installatietechniek profiteren van de positieve ontwikkeling op de huizenmarkt. Daarom is het verstandig bij de overweging van belangen voor Woerden ook de ontwikkeling van de regio een plaats te gunnen.

Financiën:

De bijdrage aan de U10 bedraagt voor 2017 61.481 euro.

De bijdrage aan Alphen – Gouda – Woerden bedraagt 50.000 euro per jaar.

De bijdrage aan de Economic Board Utrecht bedraagt 51.000 euro per jaar.

Vervolg:

Bij belangrijke ontwikkelingen houdt het college u op de hoogte door middel van rib's en bij fundamentele ontwikkelingen (zoals de REK) vraagt het college uw kaderstellende verantwoordelijkheid te nemen. Bij een nieuwe coalitie na de verkiezingen is het een goed moment te overwegen middelen en capaciteit ter beschikking te stellen voor een visie op Woerden en de regionale samenwerking. Tot die tijd zet het college in op een verbeterde strategische regionale advisering. Raadsleden worden daarbij aangemoedigd om deel te nemen aan het U10 beraad(t), waarin strategische onderwerpen van de U10 met bestuurders en raadsleden worden besproken. Het volgende beraad(t) heeft als onderwerp mobiliteit. Bovendien is Woerden gastheer van dit beraad(t), dat plaatsvindt op 27 september van 20.00-22.00 op de Bleek 13.

Bijlagen:

De secretaris

drs. M.H.J. van Kruisbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer

